

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտերձագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած մեդիայով կամ կոդով
մեջբերել կամ օգտագործել առկա նյութը առերժեյում համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՄԱՐԳԱՐԻՏՆԵՐ

ԴՐԱՄԱ 1 ԳՈՐԾ 2 ՊԱՏԿ

39

Հրատարակում
1-այ.

Թ Ի Յ Լ Ի Ս

Հրատարակում Թ. Տ. Գ. Խ. Պոլիգր. Կառ. Լենինի փողոց № 3

1923

Ինքնատ Լ. 101

Թիֆլիս

Թիֆլիս 1500 экз.

Handwritten signature

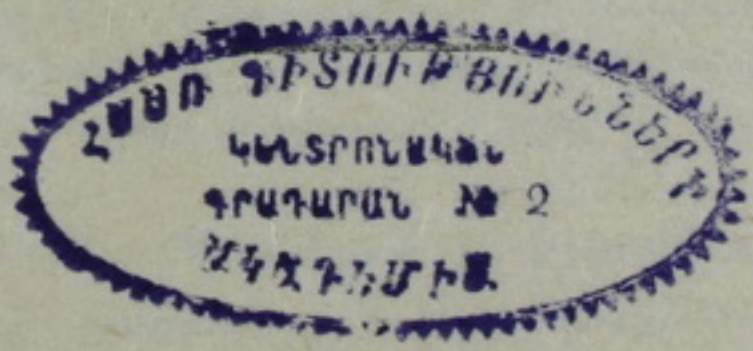
891.99

Ա

ՄԱՐԳԱՐԻՏՆԵՐ

ԴՐԱՄԱ 1 ԳՈՐԾ. 2 ՊԱՏԿ.

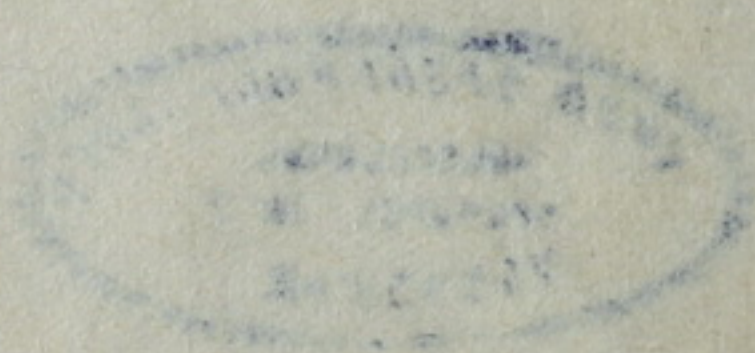
A $\frac{I}{6041}$

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

5 ըդ տպագրան Ժ. Տ. Գ. Խ. Պոլիգր. Բաժ. Հենկելի փողոց № 3

1923

Մ Ա Ր Գ Ա Ր Ի Տ Ն Ե Ր

ԴՐԱՄԱ ՄԵԿ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Ա. ՊԱՏԿԵՐ

Շքեղ պալատ. ձախ անկիւնի խորքում երկաթե արկղ. աջ և ձախ դռներ՝ ծածկված մուխ դուռնի վարագույրներով. ձախ դուռը բաց է. կանգնած են երկու զինված պահապաններ. խորքում մեծ պատուհաններ, վորոնց փեղկերը հանված են ու ծածկված են մուխ դուռնի վարագույրներով. մեջ տեղի երեք պատուհաններից երեւում է այգի, վորը գեղեցիկ ծաղիկներով, թփերով, ծառերով և արևի ճառագայթներից թափանցիկ կանաչ տերևներով՝ թողնում է դիւթական տպավորութիւն: Զախ առաջակողմը, բազկաթոռի վրա նստած է 45 տարեկան Իշխանը, խրոխտ դեմքը դեպի այգին. առաջը դրած է սեղան, վորի վրա դարսած են մատեաններ, թղթեր և այլ իրեր: Պատուհանի առաջ կանգնած է Իշխանի 18 տարեկան աղջիկը և դիտում է այգին:

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. (Մոտենում է Իշխանին). Հայրիկ, հրամայիր, վոր ծառաները վարագույրները բանան, տես ինչպես գեղեցիկ է բնութիւնը... Միշտ նստած այստեղ շարունակ մտածում ես, դու չես սիրում բնութիւնը...

ԻՇԽԱՆ. Երբ ես էլ երիտասարդ էի, քեզ նման սիրում էի բնութիւնը, զվարճանում էի... Դէհ, դանգահարիր, ծառաները կը գան...

(Իշխանուհին զանգահարում է, մտնում են սև հագուստներով ծառաներ):

ԻՇԽԱՆ. Բացե՛ք վարագույրները...

(Ծառաները բարձրացնում են վարագույրները և դուրս դնում, երևում է այգին իր ամբողջ գեղեցկութեամբ):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. (նստում է Իշխանի մոտ ցածր աթոռի վրա). Հայրիկ, վորքան գեղեցիկ է բնութիւնը, ինչպէս թափանցիկ են երևում արևի ճառագայթների տակ ծառերի կանաչ տերևները... Իսկ այստեղ, հեռվում վիթխարի լեռները... ջրվեժները... վճիտ աղբիւրները... Միթե մենք պետք է բաժանվենք, զրկվենք այս հրաշալի բնութիւնից... Վորքան լավ կը լիներ եթե ապրեինք հավիտեան...

ԻՇԽԱՆ. Հավիտեան ապրել, հավիտեան վայելել բնութիւնը՝ կարելի է միայն հեքեաթներում...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Եթէ մեղ համար էլ գոյութիւն ունենային հեքեաթներ և մենք ապրեինք հավիտեան, հավիտեան վայելեինք կեանքը, անհուն տիեզերքի հրաշալիքները...

(Պառզա, մայր մտնող արևի ճառագայթները դառնում են աղոտ այգին ծածկվում է կապույտ մարախուղով):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. (Ակնաբկում է պահապաններին). Հայրիկ, ինչո՞ւ են կանգնած այստեղ. ինձ թվում է, վոր դու բանտարկված, կաշկանդված ես... Այս բոպիս նստած եմ վոտքերիդ մոտ, բայց ինձ թվում է վոր դտնվում եմ քեզանից շատ հեռու... Ես սրանց ներկայութիւնը չեմ կարողանում տանել...

ԻՇԽԱՆ. Ինչո՞ւ...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Երբ ես փաղաքշում եմ, ուզում եմ

լինել քեզ մոտ, թվում է վոր այս պահապանները կարող են հարձակվել և վոչնչացնել ինձ...

ԻՇԽԱՆ. Վոչնչացնել քեզ... Նոցա ձեռքերը երբեք, երբեք չեն բարձրանա քեզ վրա...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Եթե սրանք այստեղ չը լինեին վորքան լավ կը լիներ... (Զբաղվում է վզին գցած մարգարե շաւաններով):

ԻՇԽԱՆ. (Մտազբաղ, շոյում է ազգկա մազերը). Ո՞վ գիտէ, գուցե և դա ժամանակ՝ մնամ առանց պահապանների... Քեզ համար այդ անսպասելի կը լինի... Գուցե և դժբախտութիւն...

(Հանկարծ շարանների թելերը կտրտվում են, մարգարիտները ցըրիվ են գալի):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, ինչպէս հաւաքեմ մարգարիտներս, այս ի՞նչ եղավ... (Տույց է տալի դատարկ թելերը). ցրիվ եկան մարգարիտներս...

(Շեմքին երևում են ցնցոտիներով ծածկված, վտարաբիկ երկու մանուկ, ձեռքներին վռնել կաթնա, ձողի վրա անցկացրած. կանգ են առնում պահապանների առաջ, վորոնք չեն թույլ տալի ներս գալու):

ԻՇԽԱՆ. (Հրամայական ել բարձր ձայնով պահապաններին). Թողեք, դրանք ինձ մոտ են գալի...

(Մանուկները մտնում են դահլիճ և գալիս են առաջ):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, մարգարիտներս չեմ կարող հաւաքել, այս կողիտ և գոհիկ պահապանները կը տրորեն, կը վոչնչացնեն...

(Մանուկները կանգնում են իշխանի առաջ):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. (Մանուկներին). Ինչո՞ւ եք եկել այստեղ, ինչո՞ւ եք այդպես նիհար, հանգած աչքերով և ի՞նչ եք բերել վռնել կաթնայով...

Ա. ՄԱՆՈՒԿ. Մեր աչքերը հանդած են, մենք կըմախք ենք, մենք բորիկ ենք, վորովհետև այս պահապանները վոր կանգնած են այստեղ, այդպես են ցանկանում...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ինչո՞ւ...

Ա. ՄԱՆՈՒԿ. Կատարում են հայրիկիդ հրամանը, ահա հայրիկիդ հրամանով այս կաթսայի մեջ հավաքել ենք արցունքներ և բերել այստեղ...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, ինչո՞ւ համար են բերել արցունքները...

ԻՇԽԱՆ. Քեզ համար բերել են մարգարիտներ... (Վերցնում է կաթսան). Դու այս քապիս անհանգստանում էիր վոր վզիդ մարգարիտները ցրիվ եկան, բայց ահա (կաթսայից հանում է մի բանի մարգարտե շաւաններ). ես հանում եմ այս կաթսայից քեզ համար նոր մարգարիտներ (սալիս է իշխանուհուն, ապա անցնում է ձախ կողմ, կաթսայից հանում է անհասնում մարգարտե շաւաններ եվ դարսում երկաթե սնդուկի մեջ):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ես ձեզ տեսնելուն պես խղճացի, բայց այժմ համոզվում եմ, վոր դուք, այդպես վաքրիկներդ խոսում եք սուտ...

Բ. ՄԱՆՈՒԿ. Մենք կաթսայով բերում ենք արցունքներ, բայց ձեր հայրը հենց վոր ձեռքը տանում է կաթսան, արցունքները դառնում են մարգարիտներ...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ես չեմ հասկանում...

Բ. ՄԱՆՈՒԿ. Այս ծառերի, անուշահոտ ծաղիկների հետևում՝ մեր դաշտերը ծածկված են խրամատներով և մահն է սավառնում. այնտեղ է տանջանքը, տառապանքը, այնտեղ լալիս են ամենքը...

Ա. ՄԱՆՈՒԿ. Մեզ մոտ երկինքը պատած է ծխով,

անդադար ծխում են ծխնելույղները, աշխատում ենք շարունակ, հանգիստ օր չունենք, բայց միշտ տկլոր ենք ու քաղցած...

Բ. ՄԱՆՈՒԿ. ձեր հայրիկի ձեռքերը դիմապահում էր ունեն և այս դեմքերը վոր կրում են պահապանները, կախարդված են...

Ա. ՄԱՆՈՒԿ. Երբ կաթսան լցվում է արցունքով, ամենքը ասում և կրկնում են վոր այս ամենը վոչ սկիզբ ունեն և վոչ վերջ...

ԻՇԽԱՆ (Դասարկ կաթսան տալիս է մանուկներին).
Զգույշ եղեք և ուշադիր...

Մանուկները կաթսան վերցնում են, դանդաղ քայլերով դուրս են գնում. իշխանունին մարգարիտները դիտում է, ուղում է կապել վզին, բայց միտքը փոխում է և պահում է ձեռքին: Այգին այլևս չի երևում, դահլիճում համարեա թե մութն է):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, վո՞րտեղ են ապրում այդ մանուկները...

ԻՇԽԱՆ. (Նստում է). Ներքևում...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ի՞նչպիսի նիհար են... Նրանց գունատ դեմքերը... Հանգած աչքերը... Մի՞թե այնտեղ, ներքև վում արև չի ծագում:

ԻՇԽԱՆ. Դու դեռ երիտասարդ ես և անփորձ... (պառլզա):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, մութն է, մենք նստել ենք խավարի մեջ... (Զանգահարում է, մեցում են ծառաները):

ԻՇԽԱՆ. Ինչո՞ւ համար կանչեցիր ծառաներին...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, վառենք ջահերը...

ԻՇԽԱՆ. Հարկավոր չեն ջահերը (Բացասական հետ է անում ծառաներին):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ...

ԻՇԽԱՆ. Ես ուզում եմ լսել երաժշտութիւն...
(Դառնում է ծառաներին). Թող նվագեն (Ծառաները
դուրս են գնում, լսվում է երաժշտութիւն):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Խաղարի մեջ երաժշտութիւն...

ԻՇԽԱՆ. Ես սիրում եմ խաղարը...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, դու սիրում ես խաղարը...

ԻՇԽԱՆ. Տարորինակ է թվում քեզ, հա, հա, հա...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ...

ԻՇԽԱՆ. Սիրում ես կեանքը, ուզում ես վայելիլ
բնութիւնը, սակայն դու չը գիտես ի՞նչ է կեանքը...
Ուզում ես ապրել հավիտեան, վառել ջահերը և զվար-
ճանալ, հա, հա, հա... (Երաժշտութիւնը դիվային քրքիջ է
արձակում): Դու հարց ու փորձ էիր անում մանուկ-
ներին... Հարցնում էիր նրանց՝ ինչո՞ւ էք այդպես նի-
հար, ինչո՞ւ են ձեր աչքերը հանգած...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ես ուզում եմ իմանալ...

ԻՇԽԱՆ. Իմանա՞լ...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Այո, իմանալ և հասկանալ...

ԻՇԽԱՆ. Մի քանի բոպե տուա՞յ դու զվարճանում,
էիր գեղեցիկ ծառերով, ծաղիկներով...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Իսկ այժմ...

ԻՇԽԱՆ. Իսկ այժմ ուզում ես իմանալ ամեն
ինչ... Շատ լավ (Պառլզա): Ես կը հրամայեմ ծառանե-
րիս... Դու կը տեսնես, կը հասկանաս ամբողջ կեանքը...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, ուրեմն կը տեսնեմ, կը
տեսնեմ ամեն ինչ...

ԻՇԽԱՆ. Այո, (Վեր է կենում). կը տեսնես կեանքը
ի՞ր ամբողջ գեղեցկութեամբ...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, վառենք ջահերը, ես վա-
խենում եմ խավարից...

ԻՇԽԱՆ. Հարկավոր չեն ջահերը...

(Իշխանունին վերավորված անցնում է մի կողմ. Ձախ դռնից
մտնում է Իշխանի խորհրդականը սև հագուստով, փողով լիք քսակ-
ները դարձնում է սեղանի վրա):

ԻՇԽԱՆ. Աղջիկս հարցնում է՝ ինչո՞ւ են այնտեղ
ներքեում ամենքը դունատ, հանգած աչքերով... Ու-
ղում է իմանալ, հասկանալ...

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Իմանա՜լ...

ԻՇԽԱՆ. Թող տեսնի իսկութեամբ... Թող բացվի
սպանդանոցը իր ամբողջ սարսափներով... (Դիմում են
դեպի դուռը): Լսի՛ր, դարձեալ կուղարկես այնտեղ,
հասկանա՞լ ես...

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Ուղարկելը հեշտ է... Սակայն...

ԻՇԽԱՆ. Սակայն ի՞նչ, առա՛...

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Այն կողմը վառվել են խարույկ-
ներ, կայծերը արդեն գալիս են մեր կողմը...

ԻՇԽԱՆ. Կարմիր խարո՜ւյկներ...

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Թշնամու բանակում սկսվել է
խլրտում...

ԻՇԽԱՆ. Ավելի լավ. մեր զորքերը կը դրավեն
նրանց քաղաքները...

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Թշնամին փախչում է, թողնում
է ղենք, ուտելիք, հաց... Երբ մտնում ենք նրանց քա-
ղաքները՝ դիմավորում են ուրախութեամբ... Մեր զոր-
քերը վարակվում են նրանցից...

ԻՇԽԱՆ. (Ձայնացած). Ինչպե՞ս... Ես բոլորին կը
խեղդեմ արեան մեջ... Մահ, մահ դավաճաններին...

(Դուրս են գնում. պառուղա. նախասինեակում երևում է գեղեցիկ երիտասարդ, վառած ջահը ձեռքին. վստահ քայլերով մոտենում է դռներին):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Այդ ի՞նչ օտարական է...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ես օտարական չեմ... (Մտնում է դահլիճ):

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ինչո՞ւ ես եկել այստեղ այս ժամին և ի՞նչ ես ուզում...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ես եկել եմ քեզ համար, դու վախենում ես խավարից...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ես սիրում եմ արևի ճառագայթները, լույսը... Այս խավարը խեղդում է ինձ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Քո աչքերը խավարի մեջ փայլում են, խավարը փոչինչ է քեզ համար...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ո՞վ ես և ինչո՞ւ ես եկել... Դու ինձ համար անծանոթ ես և օտար...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ես քո առաջ կը բանամ սիրտս և դու կը ճանաչես ինձ...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Մի՞թե չես վախենում մահից...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Եթե մահս պետք է տեղի ունենա վտաքերիդ տակ՝ ես պատրաստ եմ ընդունելու. ես, ես ուզում եմ ապրել միայն քեզ հետ և քեզ համար... Նայում եմ աչքերիդ և ինձ երջանիկ եմ դռում... Սիրտս բարախում է ուրախութիւնիցս...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Քո ձայնը, քո անկեղծութիւնը կախարդում է ինձ, ես պատրաստ եմ քո ամեն մի խոսքը լսելու...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Վճրքան երջանիկ եմ ես, վճրքան բաղդավոր...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Դու երջանիկ ես, դու սիրում ես

խնձ, սիրում ես կեանքը... Ես քեզ կը տանեմ ինձ հետ
հեքիաթներէ աշխարհ, վորտեղ մարդիկ վայելում են
բոլոր բարիքները և վորտեղ ինձ ամենքը զարդարում
են մարգարիտներով...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ես քեզ չեմ զարդարի այդպիսի
մարգարիտներով... (Զգում է տառններ, մարգարիտնե-
րը ցրիվ են գալի). Կը չքանա այս մահաստուր խա-
վարը և քեզ կը զարդարեմ ճշմարտութեան և անկեղծ
սիրո ճառագայթներով...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Սիրում ես ինձ, եկել ես ինձ հա-
մար այստեղ, իսկ ես ուզում եմ հեռանալ... Գնալ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Գնալ... Ո՞ւր...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ուզում եմ տեսնել ի՞նչ է կատար-
վում ներքեւում... Այնտեղ լալիս են ամենքը... Օ՛հ, եթե
ես կարողանայի փախչել այստեղից...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ուզում ես գնալ, տեսնել նրանց...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Այո՛...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ես կուղեկցեմ քեզ...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Դեհ, գնանք, գնանք միասին... Դու
գիտե՞ս, ո՞վ է հայրս...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ես ճանաչում եմ... (Քայլերն ուղղում
են դեպի դուռը, վարագույրը իջնում է):

Բ. Պ Ա Տ Կ Ե Ր

Նույն դահլիճը, նույն կահավորութիւնը և նույն պահապանները, խափարը կամաց կամաց ցրվում է. այգին այլևս չը կա. կապույտ մարախուղի մեջ գծագրվում է ընդարձակ տարածութիւն. հեռվում երևում են բազմաթիվ սպիտակ վրաններ և ապա խորքում անտառ. առաջակողմը հողը ծածկված է զանազան ուղղութեամբ խրամատներով. հրապարակը լիքն է վիրավորներով. կարճ ժամանակից հետո ձախ դռնից մտնում են դահլիճ իշխանուհին և երիտասարդը:

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Այն ամենը... Ինչ վոր այնտեղ ներքևում տեսա...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Եվ այդ բոլորի հեղինակը...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Ես այժմ հասկանում եմ թե ինչո՞ւ են նրանց աչքերը հանդած, ինչո՞ւ են այնպես կմախք... Այնտեղ լալիս են ամենքը... Իսկ ի՞նչ եղավ ջահդ... Ջահդ հանդամբ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Վո՛չ, ես թողի այնտեղ ներքևում...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. (Կանգ է առնում պատուհանների առաջ ել դիտում). Այլևս չը կա մեր գեղեցիկ այգին...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Այնտեղ մահն է սավառնում...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրս, հարուղատ հայրս... Մեռնում են մարդիկ և հայրս, հայրս...

ԻՇԽԱՆ. (Մտնում է). Ե՞ս...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ, դու չորս կողմդ մահ ես սփռում... Սպանդանոցների թելերը սկսվում են սեղա-

նիդ վրա դարսած մատեաններին... Ես կը վոչնչաց
նեմ մահաբեր մատեաններդ...

ԻՇԽԱՆ. Բազուկներդ թույլ են...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Կարծում եք...

ԻՇԽԱՆ. Ո՞վ էք և ինչո՞ւ էք այստեղ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ես ամեն տեղ եմ...

ԻՇԽԱՆ. Դուք հանդգնում էք...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ես կանգնած եմ ձեր առաջ ամբողջ
էութեամբս...

ԻՇԽԱՆ. Եվ այս ամենը իրականութիւն է...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Լույսը բացվելուն պես կը չքանաք...
Զուր էք կարծում, վոր այս պահապանները... (Պահա-
պանի ձեռքից բնկնում է զեմքը):

ԻՇԽԱՆ. (Զայրացած պահապաններին). Դուք չը
գիտեք զենքերը ինչպես պետք է պահել... Ես ձեզ կու-
ղարկեմ պատերազմի դաշտը և այնտեղ կը սովորեք ձեր
կեանքի գնով...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ահա ձեր ստեղծած իրականու-
թիւնը... Սպանդանոցը... Նայեցեք և զվարճացեք...
(Խորհում, քանձ մարախուղի մեջ, գծագրվում է դանդաղ
ֆայերով առաջացող խուռն բռնվութիւն, դրոշակներով
եվ վառած ջահերով):

ԻՇԽԱՆ. (Զայրացած). Ինչպե՞ս...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Անցիր առաջ, այդտեղից լավ չէ
երևում, (Իշխանը անցնում է դեպի պատահանները).
Ահա, տես մոտենում են վրաններին վառած ջահերով...
Տես, տես հայրիկ, նրանք վրանները կրակի են մատ-
նում... Կրակի բոցերը ուժեղանում են, կրակը լափում
է (Իշխանը եվ իշխանուհին միասին դիտում են. խոր

բում վրանները հրդեհվում են, թե դիրքերը եվ թե դահ լիճը լուսավորվում են կարմիր լույսով):

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Ստեղծում են բարիքներ, բայց չեն վայելում... Ուզում են ապրել, ուզում են վայելել աշխարհը ու գալիս են, գալիս են ուժեղ բազուկներով... Դարերի ցնորքներ... Դարերի երազներ...

ԻՇԽԱՆ. Խարույկներ...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ...

ԻՇԽԱՆ. Կարմիր խարույկներ... Մահ, մահ դավաճաններին... Կանչեցեք ծառաներին... Էյ, դուք... (մտնում է խորհրդականը):

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Հուզումը անասելի չափերի է հասել, արիւն է հոսում... Ամենքը գինվել են մեր դեմ... պահակները փախչում, ցրիվ են գալիս: Չորս կողմ հրդեհ, կոտորած, արիւն...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. (Մի կողմ). Ամեն ինչ կատարված է...

ԻՇԽԱՆ. Թող հոսեն արեան գետեր, միայն թե...

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ. Վոչ մի միջոցի առաջ կանգ չենք առնում... Սակայն նրանք գալիս են ու գալիս... Թիվ ու համար չունին...

ԻՇԽԱՆ. Մտածում ես արդեոք ասածներիդ վրա... Ես հրամայում եմ ձեզ... Հնչեցրեք շեփորներ... (խորհրդականը դուրս է գնում). Այսպիսի դավաճանութիւնները արիւնով են մաքրվում...

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ. Հայրիկ...

ԻՇԽԱՆ. Կարմիր խարույկներ... մահ, մահ, դավաճաններին...

(Լսվում է շեփորների ձայներ՝ մոտնում են մահուկները վոսկե կաթսայով, դիմում են իշխանուհուն):

Ա. ՄԱՆՈՒԿ Վերջերք այս կաթսան...

Բ. ՄԱՆՈՒԿ. Արցունքով լցվել է մինչև բերանը...

Ա. ՄԱՆՈՒԿ. Հազիվ հազ բերինք...

Բ. ՄԱՆՈՒԿ. Ծալվում են մեր ծնկները...

Ա. ՄԱՆՈՒԿ. Ծանրութիւնից դողում են մեր ձեռքերը...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Վերջին անգամն էք բերում... (Առնում է կաքսան մանուկների ձեռքից). Ես փշրում եմ այս կաթսան...

(Ուժեղ թափով ձգում է ցած, կաթսան ջարդ ու փշուր է լինում. պահապանները թափում են գեները):

ԻՇԽԱՆ. Լսում եմ շեփորների ձայներ...

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ. Հաղթանակի շեփորները այլևս ձեզ չեն պատկանում...

ԻՇԽԱՆ. Այստեղ... Դուք...

Ա. ՄԱՆՈՒԿ. Այս կտորները տանենք մեզ հետ...

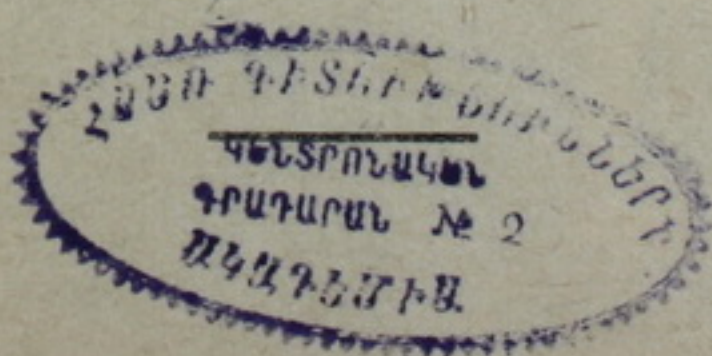
Բ. ՄԱՆՈՒԿ. Տանենք, վոր ցույց տանք և ասենք, կաթսան փշրվեց...

ԶԱՅՆԵՐ. Փշրվեց... Փշրվեց...

ԻՇԽԱՆ. Մահ, մահ, մահ դավաճաններին... Ահեժք...

(Անշնչացած փռվում է հատակին, լսվում է մոտեցող շեփորների ձայները. պահապանները և մանուկները շտապ—շտապ հավաքում են կտորները՝ կրկնելով «փռվեց, փռվեց»):

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐԸ ԻՋՆՈՒՄ Է:

A $\frac{1}{6041}$

ԳԻՆՆ Է 10 ԿՈՊ. ԼԻՍՏՈՒՆ

1761
50

ԼՈՒՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ ԵՎ ԳԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

1. «Մաշիկ կամ սրմեքի տուկ», դրամ
կախող 1 դորժ.
2. «Մարգարիտներ», դրամա 1 դորժ.

Դրանք թիֆլիս «Գրատպակեր»
հեղինակ Գեորգի Անանիանիս, Մոսկ

39
Կրամեր
1. 100